

Helgeland Museum

– vi samler Helgeland

Vefsn. Sjøbuer i Nergato.

Styret i Stiftelsen Helgeland Museum legger med dette frem strategiplanen for museumsvirksomheten på Helgeland for de neste fem årene, 2022–2027. Planen er et resultat av en åpen prosess hvor vi har involvert lag og foreninger, kommuner, museets brukere og ansatte i arbeidet. Vi har latt oss inspirere av internasjonale kulturaktører så vel som innspill fra innbyggere som ikke bruker museumstjenestene.

Målet med strategiplanen er å forankre museet i samfunnet for å kunne ta steget fra å være et regionalt museum til å være en portal fra Helgeland og ut til verden – og omvendt: En portal fra verden og inn til Helgeland.

Vi satser på en desentralisert struktur for å bidra til et mangfoldig samfunn med lavterskelformidling av aktuelle tema basert på forskning og kunnskap: Kultur- og naturarven skal forvaltes i alle kommunene på Helgeland, og alle skal ha fullverdige møteplasser.

I tråd med nasjonale føringer skal Helgeland Museum

oppfordre til kritisk tenkning, engasjere brukere og formidle flere perspektiver for at museets brukere skal se historien og dermed sin egen identitet med nye briller. Disse føringene er integrert i strategiplanen.

Videre bygger planen blant annet på vedtekter, tilsagnsbrev, ICOMs* museumsetiske regelverk og stortingsmeldinger. De nye målene for bevilgninger fra staten står også sentralt i strategiarbeidet:

- > solid kunnskapsproduksjon
- > relevant formidling
- > helhetlig samlingsutvikling
- > trygg ivaretagelse
- > aktiv samhandling

I 2025 kom staten med endringer til kravene til rapportering som gjorde det nødvendig for å gjennomføre endringer i strategien. Styret valgte å justere strategien, som legges frem her.

* International Council of Museums

Helgeland Museum tar vare på, utforsker og formidler kultur- og naturhistorisk arv.

Gjennom solid produksjon og kunnskap vekker vi nysgjerrighet og skaper identitet.

Petter Dass-museet undersøker nye vinklinger på dikterpresten fra Alstahaug for å være relevant for et ungt publikum.

Hva jobber vi med?

Solid kunnskapsproduksjon og samlingsutvikling

Vi samler gjenstander, fotografier, historier og kunnskap om tradisjoner og kultur og natur på Helgeland. Materialet vi samler inn blir lagret, undersøkt og strukturert. Deretter tilfører museet informasjon for å gjøre det tilgjengelig gjennom Digitalt-Museum, podcasts, publikasjoner, visninger, utstillinger og demonstrasjoner.

Videre forvalter vi kulturhistoriske og naturhistoriske samlinger på Helgeland, etablerer en kunstsamling og har noen private arkiv tilknyttet samlingene. Samlingene utvikles kontinuerlig, både når det gjelder tilgjengelighet, bruk og innhold.

En del av samlingsarbeidet består i å reforhandle eierskapet til samlingene, rydde i samlingene og deponere audiovisuelt materiale hos Nasjonalbiblioteket.

Den aktive innsamlingen følger en felles plan, i tillegg

til at vi samler når vi jobber med nye utstillinger. Museets samlingsråd vurderer tilbud ut fra et helhetlig perspektiv.

Dialog, kritisk tenkning og samfunnsaktuelle tema

Parallelt med at vi jobber med tema som er tilknyttet de forskjellige avdelingene og historiene som strekker seg gjennom hele Helgeland, jobber vi med å løfte tabuer og presentere forskjellige standpunkter i konflikter. Dette gjør vi både utendørs, inne på anleggene og gjennom digital formidling. Helgeland Museum støtter dermed opp om kritisk tenkning og dialog for å legge et godt grunnlag for demokratiet.

Ved å overføre kunnskap om hvor vi kommer fra – både gjennom kultur og naturarv – ønsker vi å styrke identiteten i regionen: hvem vi er, og hvem vi ønsker å være.

Små steder og møteplasser – store opplevelser

Vi tilbyr åpne og inkluderende møteplasser i alle kommunene gjennom å samhandle aktivt med lokalbefolkningen, kommunene og andre aktører. Det er høy kvalitet på tilbudene, som spenner fra arrangement, mat og musikk til ulike andre former for formidling med autentiske opplevelser for alle.

Nyskapende prosjektarbeid

Vi behandler nye tema, samarbeider med nye partnere og når nye brukergrupper gjennom prosjektarbeid, noe som igjen fører til ny erfaring og innsikt og nye finansieringskilder.

I prosjektarbeidet skapes det muligheter for at vi kan eksperimentere, utforske grenser, stille spørsmål og gi rom for tvil. Samtidig kan vi legge til rette for at andre aktører også kan formidle, forske og underholde.

Guidet tur til Lisetra, Grane kommune.

Innovativt bygningsvern

Avdelingen for bygningsvern i Helgeland Museum har ansvar for anlegg i 18 kommuner. Ansvarer innebærer pleie og utvikling av anleggene slik at de tilfredsstiller faglige krav til museumsdrift. Vi søker nye veier for å kunne utnytte bygningsmassen innenfor regelverket.

I tillegg tilbyr vi tjenester og rådgiving innenfor bygningsvern for kommuner og private. Vi er en faginstitusjon for tradisjonshåndverk innenfor utdanning, kunnskapsutvikling og formidling av arkitekturhistorie og materialkunnskap.

Vi er i gang med å utvikle bygningsvernssenter som skal være en møteplass, en læringsarena, en materialbank og et informasjons- og dokumentasjonssenter for byggetradisjonene i Nordland.

Immateriell kulturarv for fremtiden

FNs 17 bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for blant annet å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Vi bidrar til at Nordland kan nå målene ved at immateriell kulturarv og kunnskap fra fortiden som har betydning for å nå målene, tas med inn i fremtiden.

Bygdetun på Vega er nedlagt for å kunne ta byggenei bruk, fjøset har blitt verksteder for formidling av tradisjonshåndverk.

For hvem gjør vi dette?

- > Samfunnet
- > Lokalsamfunnet og verdenssamfunnet
- > Neste generasjon helgelending i verden
- > Deltagende gjester

**Vi skal være kjent
for gjestfrihet og
god formidlingsevne.**

Vi gjør det ikke alene

Helgeland Museum er et organ som samler ulike deler av samfunnet. Vi styrker kunnskapen i regionen gjennom å samarbeide og legge til rette for andres tilbud og kompetanse, samtidig som vi deler kunnskapen vår og samlingene og produksjonene våre. Sammen med lokalsamfunnet og nasjonale nettverk utvikler og presenterer vi tilbud. I tillegg understøtter og styrker vi initiativer, forsker i fellesskap og formidler aktuell forskning.

Vi ønsker å samarbeide med

- > reiselivsaktører og annet næringsliv
- > ungdommer
- > Universitets- og forskningsmiljøer og vitensentre
- > kommuner og skoler
- > museumsnettverk
- > historielag, museumslag og frivillige
- > sametinget og samiske instanser
- > kunst- og kulturinstitusjoner
- > museene i Nordland og Nordland fylkeskommune
- > Vitensenter Nordland

2027

Overordnede mål

- > Vi driver en fremragende museumsvirksomhet i en desentralisert organisasjon
- > Vi er en attraktiv samarbeidspartner innenfor reiseliv, kulturarv og det naturhistoriske segmentet
- > Vi har et aktivt, gjensidig engasjement i alle lokalsamfunn der vi er til stede
- > Vi er en lærende og nysgjerrig organisasjon
- > Vi er en attraktiv og sunn arbeidsplass
- > Vi har en felles samlingsstrategi

Vi gjør det ikke alene

Resultatmål

- > Vi blir kåret til årets museum i Norge innen 2027
- > Vi har 100 000 fysiske og 200 000 digitale besøkende årlig
- > Vi er ledende i bærekraftsspørsmål
- > Vi er koordinator for bygningsvern for museene i Nordland
- > Vi har et naturhistorisk tilbud ved alle avdelingene våre

Hvor skal vi satse med ekstra krefter for å nå målene?

For at vi skal kunne nå målene vi har satt oss, må vi særlig jobbe med følgende syv områder:

1. Bygge laget

Å bygge laget i Helgeland Museum dreier seg både om arbeidsmiljø, arbeidsverktøy og kompetanse. For å kunne prestere på det høyeste nivået må vi være et godt lag. Vi må bli en organisasjon med felles forståelse og mål, og vi må støtte opp om hverandre. Det er viktig å avklare roller, fordele ansvar og tilby opplæring.

Vi vil bygge tillit og respekt slik at vi både kan gi og ta ansvar og få og gi direkte tilbakemeldinger. På den måten kan vi drive organisasjonen på en god måte.

Ved å bli mer mangesidig sørger vi for at vi til sammen har den nødvendige kompetansen til å utmerke oss som museum.

Vi samhandler ved hjelp av smarte løsninger i en desentralisert og transparent organisasjon. Vårt felles arkivsystem og den

administrative strukturen gjør det enkelt å jobbe på tvers av avdelingene.

2. Museet i verden

Helgeland Museum representerer regionen i verden og fungerer som en portal inn til Helgeland ved å ta opp aktualiteter og samtidens interesser og bringe det inn til Helgeland. Vi formidler *tema fra verden* lokalt og *lokale tema* ut i verden ved å tilby et flerspråklig tilbud på museene og digitalt på nettet og ved å engasjere oss i internasjonalt prosjektarbeid.

Gjennom å publisere fagfellevurderte artikler (inter) nasjonalt, fremmer vi regionen og kulturen.

Vi fremhever mangfold og ulike perspektiver i alle ledd for å speile mangfoldet i samfunnet.

Tidsreisen på Gammelskolen i Leirfjord. Ett DKS (Den kulturelle skolesekken) program om klassesamfunn og utenforskap.

Lovundbåten museum med en utstilling om middelalderen på kysten. Sentralt står en arkeologisk båt som var i bruk fra ca. 1460 til 1490.

3. Museet i lokalsamfunnet

Helgeland Museum skal være et aktivt desentralisert museum med ansatte i alle de 18 kommunene på Helgeland. Vi skal være en pådriver for å opprettholde en god dialog med lokale aktører, blant annet kommunene, lag, foreninger, frivillige og ungdom.

Museet skal appellere til ungdom; vi skal satse målrettet for å engasjere målgruppen og legge til rette for dem.

Vi skal støtte opp om lokalt næringsliv. Ved kjøp og investeringer skal leverandører og samarbeidspartnere fra lokalt og deretter regionalt næringsliv være foretrukne.

4. Innlemme samisk språk og kultur

Samisk kultur skal være en naturlig del av virksomheten vår. For å få til dette må vi heve kunnskapen om samisk språk og kultur (sørsamisk, lulesamisk, pitesamisk og umesamisk) internt og eksternt i tett samarbeid med samiske institutter og lokale samiske foreninger.

Videre må vi kartlegge den samiske samlingen museet forvalter. I denne prosessen vil vi dokumentere kulturelle utfordringer vi møter, slik at vi kan lage forbedringstiltak, synliggjøre mangfoldet og innlemme samlingen i daglig drift.

5. Innovativt samlingsarbeid

Velstelte, tilgjengelige og lokale samlinger vekker positiv interesse fra lokalbefolkningen.

Vi gjør samlingene tilgjengelige gjennom digitalisering, åpne magasiner, publisering eller formidlingstiltak. I tillegg legger vi til rette for å undersøke og forske på samlingen. Sammen utvikler vi nyskapende løsninger for effektivt å ta tak i etterslepet i registreringsarbeidet.

Vi spisser samlingene til tema vi forvalter.

«Fiskenes Sang» på Petter Dass-museet.

6. Utadrettet bygningsvern

Bygningsmassen i museets forvaltning skal vurderes etter disse kategoriene: beholde som kilde, musealt vern, vern gjennom bruk, transformasjon og gjenbruk eller overføring (avhending).

Avdelingen for bygningsvern underholder et nettverk av tradisjonshåndverkere, skogseiere, sagbruk o.l. for å heve kompetansen i regionen, både av utførende og av brukere av tjenesten.

Gjennom tett samarbeid med skoler og barnehager får ungdom god kjennskap til tradisjonshåndverk.

Arkivene åpnes for allmen bruk og tjenester som rådgiving markedsføres aktivt.

Båtbyggertradisjoner må revitaliseres med hensyn til at tradisjonen med klinkbygde båter i Skandinavia har fått UNESCOstatus.

7. Tilgjengelige museer for alle

På små møteplasser skaper vi store opplevelser. Vi sørger for å ivareta både brukerne og samlingene våre på en trygg måte.

Vi skal jobbe forsterket for å få oppgradert alle visningsanleggene og de digitale tilbudene våre, slik at de tilfredsstiller kravene til universell utforming.

Avdelingene skal ha en tydelig og inkluderende profil.

Vi bidrar til at Nordland kan nå bærekraftsmålene ved at immateriell kulturarv og kunnskap fra fortiden som har betydning for å nå målene, løftes inn i fremtiden.

Ved hjelp av innovative løsninger oppgraderer og moderniserer vi avdelingene, samtidig som vi gjør dem tilgjengelige.

Maja Kristina Jáma fra Sametinget under åpning Tjaalege

Vefsn nytt museum på «Sirkustomta» i Mosjøen. Museet blir en portal til Sjøgata kulturmiljøet og forteller om byens historie.

Helgeland Museum skaper tilgang til en historierik fremtid.

En handlingsplan som er laget på bakgrunn av
strategiplanen, oppdateres årlig.

Helgeland Museum